

Rake Vragen

Rake Vragen

breng beweging in situaties die vastzitten

Siets Bakker

Colofon

© Het Noorderlicht 2018, eerste druk

Voor overnames graag contact opnemen met de uitgever:

Uitgeverij Het Noorderlicht

contact@hetnoorderlicht.com

Auteur: Siets Bakker

Redactie: Ria Allewijn, Elly Hekman en Barbara Trappenburg

Met dank aan: Rob Beentjes

Ontwerp & vormgeving: Elles Kramer, www.ellesofniets.nl

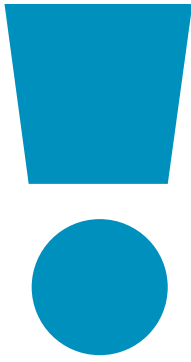
Grafische productie: Publishers Services, Oss

ISBN 978-94-92331-46-5

NUR 800

www.hetnoorderlicht.com

www.rakevragen.com

Werk liever niet te hard
als je dit boek leest.

Ontspan, lees en
laat het door je heen stromen.

Wat van waarde is
verdwijnt niet zomaar.

Inhoud

Inhoud

Inleiding	13
1 Warming-up	23
Beweging	25
Verbinding	29
Het zichtbare en <i>voorbij het zichtbare</i>	32
Rake Vragen zijn direct	33
Wanneer je Rake Vragen gebruikt	34
2 Hoe je jouw vraag Raak maakt	43
De kwaliteit van jouw aanwezigheid	45
Je antenne gebruiken	50
Je intentie terugtrekken	55
Stiltes als deel van het antwoord	57
Vrij van angst en oordeel	62
3 Kant-en-klare Rake Vragen	69
Veelgestelde Gewoon Goede Vragen	71
Universele vragen	74
Vragen bij coaching en intervisie	80
Vier vragen die je verder laten bewegen	86
4 Zelf Rake Vragen maken	95
Gewoon Goede Vragen en Rake Vragen combineren	97
Open en gesloten vragen	100

Het design Rake Vragen	102
Antwoorden op Rake Vragen	120
5 Waar jouw vragen vandaan komen	125
Systemen	127
De Japie Krekels van systemen	135
Jouw systemen	140
Feedback van systemen	143
Bonus! De wetmatigheden van systemen	151
Wetmatigheden van systemen	153
Eerste wetmatigheid:	
waarom stoelendans zo'n spannend spelletje is	155
Tweede wetmatigheid:	
waarom je van een tweeling wilt weten wie er de oudste is	159
Derde wetmatigheid:	
waarom gratis niet bestaat	163
Epiloog	169
Inspiratie	178
Zelf expert worden	179

Inleiding

Inleiding

Soms wil je verandering. Dan maak je een plan. Je gaat van A naar B en overwint de hindernissen die je onderweg tegenkomt.

Soms is beweging nodig. Dan ga je op onderzoek uit. Je zoekt naar wat er vastzit en in dat zoekproces maak je het los. Rake Vragen brengen die beweging.

Met Rake Vragen maak je onderscheid tussen een verandering en een beweging. Rake Vragen zijn geen stappenplan of voorschrift. Het is niet: volg het plan en kom van A naar B. Dat is een verandering. Ik kan je niet zeggen wat je precies krijgt als je een Rake Vraag stelt. Het is niet zo dat als je vraag A stelt, de uitkomst altijd B is. Met vraag A is de uitkomst soms groen. Het kan ook 19 zijn. Of ja en nee tegelijk.

Met Rake Vragen weet je vooraf vaak niet waar je uiteindelijk uitkomt. Dat komt omdat je niet het probleem of de oplossing centraal stelt. Je neemt het probleem aan als symptoom van iets anders. Je hoeft niet het probleem zélf op te lossen. Het probleem is ten slotte slechts een gevolg. Als de werkelijke oorzaak bekend is heeft het probleem geen functie meer. In veel gevallen lost het zich vanzelf op of de benodigde actie ligt voor het oprapen. Dat is een beweging.

De kern van veel opdrachten die ik als organisatieadviseur krijg, is het realiseren van een verandering. De koers moet anders, gedrag of vaardigheden van medewerkers zijn niet goed. Noem maar op.

Hoe het nu is, moet anders. Het management is verantwoordelijk voor het halen van deze doelen. Medewerkers worden in allerlei vormen meegenomen in de veranderingen. De communicatie is heel belangrijk, daar wordt vaak een specifieke functionaris voor aangewezen die de regie moet houden. Als dat wat veranderd moet worden, eigenlijk ergens een symptoom van is (en dat is bijna altijd het geval) veert het geheel terug naar de oude situatie zodra de druk eraf is. Dus als het management een andere focus krijgt, dan veert een team, een proces of een product terug naar de oude situatie. Het ziet er meestal wel iets anders uit. In de succesrapportages wordt dat verschil stevig uitvergroot. Maar in wezen is het terug naar het oude.

Veranderen	Bewegen
Hoe het nu is moet anders	Losmaken wat vastzit
De uitkomst is het doel	De uitkomst is het gevolg
De uitkomst is in het beste geval wat je wilde	De uitkomst is beter/waardevoller dan je had kunnen bedenken
Geïnitieerd en geleid vanuit het management	Geen vaste plek waar de beweging vandaan kan komen
Systeem veert makkelijk terug naar ongeveer de oude situatie	Systeem is getransformeerd naar iets nieuws
Eist focus en volharding	Gaat snel en moeiteloos, mits de juiste interventie gedaan wordt

Bij Rake Vragen gaat het om hoe jij jezelf organiseert en de vraag die je stelt. Hoe beter jij jezelf organiseert, hoe verder de vraag kan reiken. Ik hoop dat dit boek je uitdaagt. Je uitdaagt om door vragen interventies te doen die verder reiken. Vragen te stellen waarbij je vooraf niet precies weet waar je uit zult komen. Vragen die niet jouw wereldbeeld bevestigen, maar die wel andere mogelijkheden openen.

In de Warming-up lees je over de basisconcepten die onder Rake Vragen liggen. Concepten die betere antwoorden geven dan de klassieke denkkaders, op de problemen waar wij als maatschappij, organisaties en mensen mee te maken hebben. In het tweede hoofdstuk staat beschreven hoe je dat doet, jezelf organiseren. En wat het effect hiervan is. Het is een onlosmakelijk deel van Rake Vragen. Als jij jezelf niet goed organiseert, dan wordt je Rake Vraag een Gewoon Goede Vraag. Niet erg, maar dat is niet de reden waarom je dit boek leest.

In hoofdstuk 3 krijg je een aantal kant-en-klare Rake Vragen. Al deze vragen kun je gebruiken in je werk of in je persoonlijke leven. Je leert je eigen Rake Vragen te maken in hoofdstuk 4. Je leest over de grammatica van Rake Vragen. Hoe een Rake Vraag opgebouwd is, uit welke elementen die bestaat.

Om je vragen echt goed te kunnen richten, is het van belang om te weten waar jouw vragen vandaan komen. Hoe het komt dat juist jij juist deze vraag stelt. In hoofdstuk 5 lees je hoe dat zit. Het Bonus-hoofdstuk vertelt je meer over de wetmatigheden van systemen.

Als je de kennis van Rake Vragen eigen maakt, blijf dan álles gebruiken wat je weet en kunt. Gooi niets weg. Als wat je leest tegengesteld is aan wat je al weet, laat de twee soorten kennis dan niet met elkaar vechten maar nodig jezelf uit om ze met elkaar te

verbinden. Dan krijg je zoiets als pure chocolade met pepertjes, wat een onverwacht goede combinatie is. Een combinatie die iets heel nieuws brengt, iets wat eerder niet bestond.

**Als jij het
niet belemmert,
stroomt
het vanzelf.
Het is niet nodig om
hard te werken.**

Het is ook niet nodig om heel hard te werken als je dit boek leest. Je hoeft niets te onthouden. Je hoeft niets na te vertellen. Lees ontspannen en laat de inhoud op je inwerken. Wat van waarde is, verdwijnt niet zomaar. De kans is heel groot dat je heel andere dingen ontdekt als je dit boek over een paar maanden nog eens leest. Dat komt door de beweging die jij ondertussen hebt gemaakt.

Lees niet te snel. Neem na elk hoofdstuk een pauze. Ga steeds eerst zelf experimenteren met wat je gelezen hebt. Je kunt hiervoor de opdrachten gebruiken die aan het einde van de paragrafen staan. Controleer of wat ik heb geschreven waar is!

Ten slotte: je kunt het niet fout doen. Het enige wat je doet, is een vraag stellen. Hardop aan een ander of in stilte aan jezelf. Meer is het niet. Een vraag als uitnodiging. Een uitnodiging om de wereld te verkennen. De wereld van de vraag, de wereld van het antwoord of misschien wel een andere wereld.

Siets Bakker

Als
jij het niet
belemmert,
stroomt
het
vanzelf.

Hoofdstuk 1

Warming- up

1 Warming-up

Wat gebeurt er als een vraag echt raak is? Als een vraag iets raakt, waardoor er beweging kan ontstaan? Wat maakt dat een vraag raak kan worden? De antwoorden op een Rake Vraag gaan verder dan alleen de vraag die je stelt. In dit hoofdstuk lees je over de inhoudelijke concepten achter Rake Vragen. Deze concepten helpen je je vraag te richten. Het is de warming-up voor de Rake Vragen!

Beweging

Rake Vragen zijn vragen die beweging brengen. De vraag maakt los wat vastzat. Zelfs als je niet eens weet wat er vastzit. Of zelfs dát er iets vastzit. Je bent dan al zo aan iets gewend, dat het niet eens in je opkomt dat er iets vastzit, en dat daar iets aan te doen valt. Maar beweging, dat iets stroomt, dat is de natuurlijke manier van zijn.

Het allergrootste wat we kennen is voortdurend in beweging. En ook het allerkleinste is voortdurend in beweging.

Het allergrootste is het universum. Planeten en zonnestelsels draaien, imploderen, exploderen, noem maar op. Niet alleen bewegen planeten en zonnestelsels, ze reageren ook op elkaar. Eb en vloed op de aarde ontstaan door de aantrekkingskracht van de maan (en een beetje van de zon) op de aarde. De verbinding zorgt voor de beweging in de watermassa op aarde. Afhankelijk van de kwaliteit van de verbinding is het eb of is het vloed.

We weten niet precies hoe het in elkaar zit, maar wat we wel weten heet in de wetenschap astronomie.

Het allerkleinste wat we kennen, is ook voortdurend in beweging. Een molecuul bestaat uit protonen, neutronen en elektronen. De elektronen draaien in vaste patronen in schillen om de protonen en neutronen heen. De elektronen zijn voortdurend aan het uitwisselen met andere moleculen. Ook hier weten we nog niet helemaal hoe dat werkt, er worden nog steeds allerlei ontdekkingen over gedaan. Over nóg kleinere deeltjes. Die nog veel sneller bewegen. Daarvan weten we nog niet of het een deeltje is, een golf, allebei of toch iets anders. Wat we wel weten hoort bij de wetenschap van de natuurkunde.

Als het allergrootste en het allerkleinste voortdurend in beweging zijn en allerlei verbindingen hebben, dan is het niet meer dan logisch dat alles daartussenin ook steeds in beweging is en dat de onderlinge verbindingen een rol spelen. Ook hier weten we nog niet precies hoe dat werkt. Wat we wel weten noemen we systemische kennis. Systemische kennis is geen wetenschap zoals astronomie en natuurkunde. Systemische kennis is niet ontwikkeld vanuit onderzoek maar vanuit de fenomenologie. Fenomenologie betekent waarneming van de dingen zoals ze zich laten zien. Vanuit die waarnemingen is de kennis ontwikkeld. Dat is ook de bron voor de Rake Vragen. De grammatica van de Rake Vragen in hoofdstuk 5 is beschreven vanuit ervaringen met vragen die heel goed werkten om iets los te maken wat vastzat.

Het soort beweging waar het hier over gaat, is beweging die niet geforceerd wordt. Er staat geen druk op. Doordat die niet geforceerd wordt, is het niet nodig om te rusten. De beweging kost geen kracht. Het is de natuurlijke manier waarop dingen gaan.

Er is ook een ander soort beweging. Die van niet-stoppen. Die van steeds maar bezig blijven. Deze beweging heeft een heel andere bron en een heel ander karakter. Deze beweging put je wél uit. Dit soort bewegen is eigenlijk hetzelfde als apathie. Of je nu wezenloos op de bank zit te zappen of te gamen of je rent je rot van het ene naar het andere, het effect is hetzelfde: je voelt je leeg. De manier waarop je de leegte vult is alleen anders. Deze beweging is niet duurzaam. Van deze beweging word je moe. Vroeger of later is de energie op en stopt de beweging.

De beweging vanuit de natuurlijke staat is de beweging die duurzaam is. Rake Vragen werken met deze natuurlijke beweging. Je zult merken dat dingen je minder energie kosten naarmate je handiger wordt in het werken met Rake Vragen. Omdat je steeds beter de natuurlijke beweging gaat gebruiken.

Net zoals de bewegingen in het universum en die van een atoom niet willekeurig zijn maar wetmatigheden volgen, volgen mensen, families en organisaties ook wetmatigheden. Een oma die zich als moeder van een baby gedraagt, veroorzaakt problemen. Want het gaat tegen de wetmatigheid in die over ordening gaat. Als een manager een team verbiedt om over een fout te praten, dan veroorzaakt dat problemen. Want het gaat in tegen de wetmatigheid die over insluiten gaat. Als iemand iets voor je doet en vervolgens je bedankje wegwuift, veroorzaakt dat ongemak. Het gaat namelijk in tegen de wetmatigheid die over uitwisseling gaat.

In het Bonus hoofdstuk lees je meer over deze wetmatigheden. Als bonus. Want om met Rake Vragen te werken hoef je de wetmatigheden niet precies te kennen.

Wat je wel moet weten is dat de beweging beperkt wordt als wetmatigheden gehinderd worden. De stroom wordt geblokkeerd. Een

deel van de energie die bestemd is om de beweging aan de gang te houden is dan nodig om iets vast te zetten. Stilstaan, vastzetten kost veel energie. Want de natuurlijke staat is beweging. Het aller-grootste en het allerkleinste wat we kennen, zijn in beweging. Dus alles ertussenin ook.

**Beweging is natuurlijk,
en dus kost
stilstand energie.**

Een veelgebruikte oefening in de fitness is 'planken'. Het is heel makkelijk: je gaat met je buik op de grond liggen. Druk jezelf omhoog en blijf in deze houding. Zonder te bewegen. Houd dit 60 seconden vast. Voel hoeveel energie stilstand kost!

Als beweging natuurlijker is dan stilstand, dan hoef je alleen maar te ontdekken waar de stilstand is om een probleem op te lossen. Waar is iets wat niet stroomt zoals het van nature zou stromen? Het is alsof je een zeepbel aanraakt. Een zeepbel spat bij een aanraking uit elkaar. Ook als jij aan het planken bent in de sportschool, is er maar een klein duwtje nodig om die stilstand te verbreken! Rake Vragen zijn de duwtjes. Het probleem spat uit elkaar.

De andere vorm waarmee die duwtjes worden gegeven is opstellingen. Systemische opstellingen. Dit is de vorm waarmee de systemische kennis bekendheid kreeg en van waaruit tot dusver de meeste kennis ontwikkeld is. Een opstelling heeft als effect dat zij beweging op gang brengt doordat je de verbindingen anders organiseert. Rake Vragen maken gebruik van dezelfde kennisbronnen als opstellingen.

Om met Rake Vragen duwtjes te kunnen geven is het niet eens nodig om precies te weten welke wetmatigheid de verstopping in de stroom veroorzaakt. Je hoeft geen analyse of onderzoek te doen. Met Rake Vragen stel je namelijk alleen maar een vraag.

Verbinding

Behalve dat het allergrootste en het allerkleinste voortdurend in beweging zijn, zijn ze ook in verbinding. Zonnestelsels, planeten, manen, ze reageren op elkaar. Ergens op reageren vereist dat er een verbinding is, in welke vorm dan ook. De elektronen in atomen zijn ook in verbinding. Ze worden aangetrokken door de protonen. Ze hebben interactie met andere atomen en wisselen in de schillen elektronen uit.

Je bestaat zelf ook uit verbindingen. Op fysiek niveau. Al je organen zijn verbonden met elkaar. Er is geen enkel deel van je lichaam dat niet verbonden is met een ander deel. Zonder verbinding kan het niet bestaan, heeft het geen functie meer.

De hersenen van een mens bestaan uit ongeveer 100 miljard zenuwcellen. Deze zenuwcellen worden ook wel neuronen genoemd. De neuronen staan met elkaar in verbinding via lange uitlopers. Samen vormen de neuronen een systeem. De neuronen communiceren met elkaar via hun uitlopers. Er gaat informatie van het ene

deel naar het andere deel van de hersenen. Zonder uitlopers kan een neuron geen informatie uitwisselen. Bij dementie worden grote aantallen uitlopers afgebroken. Er kan meer worden uitgewisseld. De informatie is niet meer toegankelijk en lijkt niet meer te bestaan.

Een YouTube-kanaal zonder abonnees. Een Facebook-account zonder volgers. Een LinkedIn-profiel zonder connecties. Allemaal even zinloos.

**Alles is
met elkaar verbonden.
Wat niet
verbonden is,
bestaat niet.**

Ook fysieke verbindingen tussen mensen onderling zijn een voorwaarde voor bestaan. Baby's die veel worden aangeraakt, veel verbinding hebben, zijn gezonder, emotioneel rustiger en meer ontspannen. In de huid zitten gevoelscellen. Als de huid wordt aangeraakt ontstaat er een impuls die via de zenuwen naar het ruggenmerg gaan. Daar zijn cellen die in verbinding staan met de hersenen, waar vervolgens endorfine wordt aangemaakt. Endorfine

zet genezende processen in werking. Het stimuleert het immuunsysteem, de spijsvertering en de stofwisseling. Zonder de fysieke verbinding verzwakt een mens.

Er zijn nog meer soorten verbindingen. Die met waar je vandaan komt is een andere belangrijke verbinding. Zowel biologisch als psychologisch en emotioneel. Veel geadopteerden zeggen het gevoel te hebben dat ze 'afgesneden' zijn, afgesneden van hun biologische familie. De psychologische en emotionele verbindingen hebben te maken met waar en hoe je bent opgegroeid. Hoe fijn of naar het ook was, dat is wat je diep vanbinnen altijd als thuis zult herkennen.

Tweelingen hebben vaak een bijzondere verbinding. Iedere tweeling heeft weleens meegemaakt dat ze op verschillende plekken waren en hetzelfde voelden. Of dat ze toevallig dezelfde kleding kochten en ook nog op dezelfde dag droegen. Deze verbinding overstijgt de fysieke verbinding.

Als je met Rake Vragen werkt, gebruik je verbindingen op twee manieren. Ten eerste zorg je dat je zorgvuldig organiseert waar jij je op dat moment mee verbindt. Om een hoge kwaliteit van aanwezigheid te hebben. In hoofdstuk 2 lees je hier meer over. En ten tweede onderzoeken de Rake Vragen vaak welke verbindingen bij de ander actief zijn. Als je weet waarmee iemand verbonden is in een bepaalde situatie, dan kun je je daar zelf ook mee verbinden, lees hier meer over in hoofdstuk 5.

Het zichtbare en voorbij het zichtbare

De meeste soorten vragen zijn bedoeld om meer informatie te krijgen over wat zichtbaar is. Om dingen op te lossen. Een Rake Vraag is anders omdat hij zich richt op dat wat *niet* zichtbaar is. Op dat wat je niet weet of kunt waarnemen. Op de beweging en verbinding. Die er wel zijn, die je wel kunt voelen maar die je niet ziet.

Dat iets niet zichtbaar is betekent niet dat het niet bestaat het betekent alleen dat je het niet ziet. Hoe vaak heb je zelf ergens een onderbuikgevoel over gehad? Zonder dat er aanleiding toe was, zonder feiten, voelde je al aan dat er ergens iets niet klopte. Of andersom: dat het heus wel ging lukken ondanks logica en voorspellingen.

Rake Vragen richten zich op wat voorbij het zichtbare ligt. Soms wordt dat ook wel de onderstroom genoemd. In de bovenstroom neem je feiten en gebeurtenissen waar, de onderstroom is de bron van je onderbuikgevoel. De problemen en feiten die je in de bovenstroom waarneemt, worden veroorzaakt door hoe het er in de onderstroom aan toe gaat.

**Er bestaat
heel veel informatie
die niet zichtbaar is.
Maar dat
betekent niet dat die
niet bestaat.**

Als jij met je smartphone of tablet met het juiste wachtwoord inlogt bij een wifinetwerk, heb je toegang tot een oneindige hoeveelheid informatie. Ook dat is beweging en verbinding. De beweging bestaat uit de onzichtbare radiogolven die verstuurd worden, het wachtwoord regelt de mogelijkheid om te verbinden.

Een wifinetwerk is ongeveer hetzelfde als 'voorbij het zichtbare'. Je ziet het niet, kunt het niet vasthouden maar het bestaat wel. En je kunt het gebruiken. Een Rake Vraag is als een wachtwoord op dat wifkanaal.

Rake Vragen zijn direct

Rake Vragen zijn vaak heel direct. Ze leiden je voorbij het zichtbare. Soms is dat pijnlijk. Is het pijnlijk voor de ander om zich op dat niveau ergens van bewust te worden. Of het is pijnlijk doordat de ander denkt dat jij dat allemaal in de gaten hebt.

Als steller van dit type vragen moet je het risico durven nemen dat je gesprekspartner je niet meer aardig vindt. Of dat hij je te direct vindt. Je moet verduren dat je gesprekspartner zijn ongemak op jou projecteert. Mogelijk is het een verhaal dat hij goed kent uit zijn systemen. Het enige wat je in dat geval hoeft te doen, is bij jezelf blijven. Je hoeft jezelf niet te verdedigen of iets uit te leggen. Daarom is het zo belangrijk dat je jezelf goed organiseert. Dat jij goed weet met welke intentie je die vraag stelt. Dat zorgt ervoor dat je de vraag kunt stellen op een manier die de potentie heeft om los te maken wat vastzit. Soms is losmaken pijnlijk.

Wanneer je Rake Vragen gebruikt

Je hoeft niet altijd of uitsluitend Rake Vragen te stellen. In heel veel situaties zijn Gewoon Goede Vragen voldoende. Blijf alles gebruiken wat je weet en kunt. Rake Vragen zijn hier een upgrade van: alles wat je weet en kunt wordt meer waard als je Rake Vragen toevoegt.

Gebruik Rake Vragen wanneer:

- het probleem eigenlijk een oplossing is voor iets anders
- er sprake is van herhaling
- je instinct het je vertelt

Hieronder worden deze drie situaties verder toegelicht.

Het probleem is eigenlijk een oplossing voor iets anders

Vaak is een probleem een symptoom van iets anders. Waar het eigenlijk over gaat ligt verborgen onder het probleem. Dat werkt als volgt: systemen (een team, een gezin, een bedrijf) communiceren via symptomen. De symptomen zijn onderdeel van het zichtbare. Je kunt ze meten. Je hebt er voorbeelden van. Via symptomen laten systemen merken hoe het met ze gaat. Als het goed gaat is er flow, lijkt alles te lukken. Als het niet goed gaat, kosten zaken te veel moeite. De focus is verzwakt, je bent aan het ploeteren.

**Ploeteren is een
signaal dat je op de
verkeerde manier
 bezig bent.**

Het lukte een team maar niet om dossiers op tijd af te ronden. De achterstand was schrikbarend hoog. Er werd een forse investering gedaan in extra capaciteit om de achterstand weg te werken, maar dat maakte eigenlijk geen verschil. De werkprocessen werden opnieuw ingericht en het hele team werd getraind. Maar nog steeds bleven de dossiers zich opstapelen. Het team kreeg een slechte reputatie in de organisatie, de teamleden waren moe en ontmoedigd.

Als het ergens niet kan bewegen, niet kan stromen, dan is dat te-
gennatuurlijk. Er is iets aan de hand op het niveau van een van de
wetmatigheden. Het niet-stromen veroorzaakt stilstand en ver-
stopping. De symptomen zijn de gevolgen van die verstopping. In
het zichtbare ervaar je het symptoom zélf als het probleem. Je wilt
het symptoom oplossen, weg hebben. Maar het gaat helemaal niet
om het symptoom. Want het symptoom is eigenlijk een oplossing
van het systeem om het voorbij het zichtbare weer te kunnen
laten stromen.

Op een teamdag kwam de aap uit de mouw. Enkele jaren ge-
leden waren er kort na elkaar twee ervaren collega's ontslagen,
omdat ze een grove fout hadden gemaakt. Niemand in het
team durfde – onbewust! – nog de verantwoordelijkheid voor
een besluit over de dossiers te dragen.

Een van de meestgebruikte Rake Vragen is: waarvoor is dit probleem eigenlijk een oplossing?

Gebruik Rake Vragen als je het idee hebt dat het niet echt om het zichtbare probleem gaat, maar daaraan voorbij, dat er mogelijk iets anders speelt.

Er is sprake van herhaling

Soms heb je een probleem opgelost en dan ontstaat er kort daarna een nieuw probleem. Dat nieuwe probleem is niet precies hetzelfde, het is altijd een beetje anders maar van dezelfde orde. In dat geval is het probleem een symptoom. Het gaat niet om het probleem zelf. Als je een probleem oplost dat eigenlijk een symptoom is, dan kan het systeem niets anders doen dan nóg een probleem creëren. Opnieuw een symptoom maken. Want voorbij het zichtbare zijn een of meerdere van de wetmatigheden niet op orde. Pas als alles weer kan stromen doordat de wetmatigheden op orde zijn, zijn de symptomen niet meer nodig.

Door de herhaling weet je dat het om een symptoom gaat en niet om een rechttoe rechtaan probleem. Het probleem komt op meerdere plekken voor of komt steeds terug, in net iets andere vorm.

Het projectteam had een swingende start. Iedereen was gecommitteerd aan de opdracht, het team was zorgvuldig samengesteld met de juiste professionals. Alles was aanwezig om het project een succes te laten worden.

Helaas kwam er al snel de klad in. De tweewekelijkse overleggen werkten niet goed. Mensen kwamen te laat, waren niet goed voorbereid of kwamen de afspraken maar half na.

Op een teamdag werden concrete afspraken gemaakt die logischerwijs zouden helpen het overleg meer te laten opleveren. De frequentie van de overleggen werd verhoogd en er werd een projectassistent aangesteld die de agenda, documenten en afspraken beheerde. Dat ging twee weken goed. Daarna werd het overleg een soort duiventil. 'Het is een te grote belasting,' was het meest gehoorde excuus. Het projectteam besloot met de scrummethode te gaan werken. De strakke structuur zou helpen discipline te houden. De eerste sprint verliep goed, de tweede redelijk maar vanaf de derde sprint ging het weer mis.

Hoe vaak gaat het niet zo? Het niet nakomen van afspraken is een veelvoorkomend symptoom. Rationeel zijn het goede afspraken maar op een of andere manier worden ze niet nageleefd. Een ander veelvoorkomend symptoom is verloop. Verloop op een bepaalde functie of binnen een team. Sjoemelen en kleine diefstallen staan ook in de top vijf van veel voorkomende symptomen in organisaties. Denk aan het meenemen van kopieerpapier, vrije uren niet van het vakantietegoed laten aftrekken of thuiswerkdagen met veel thuis en weinig werk.

Een goede test of iets onderdeel is van een herhaling, is door je af te vragen of het hoort bij iets anders of dat het op zichzelf staat.

**Als een
probleem eigenlijk
ergens anders
bijhoort,
dan zal het
zich herhalen.**

Ook jij maakt je eigen symptomen. Als jij altijd precies en zorgvuldig je werk voorbereidt maar bij een bepaalde opdracht niet, dan is dat een symptoom van iets. Misschien ben jij eigenlijk niet de geschikte persoon voor die opdracht, misschien geloof je niet in het doel van die opdracht. Wat er precies gaande is, is op basis van een symptoom niet te zeggen. Je weet wel dat als jij jezelf niet terugkent in een bepaalde houding of in gedrag, de kans groot is dat het niet over jou gaat maar over een groter geheel waar jij een bijdrage aan levert. Het is overigens niet altijd zo dat als je vormen van herhaling waarneemt, het automatisch een symptoom is van iets anders. Houd altijd de mogelijkheid van toeval open zodat je zuiver blijft waarnemen en minder gestuurd wordt door je eigen veronderstellingen.

Je instinct vertelt het je

Je hebt een aangeboren antenne om te registreren dat er iets niet in orde is. Dat het eigenlijk niet klopt. Onderbuikgevoel. Er hangt iets in de lucht. Het voelt benauwd. Allemaal informatie uit voorbij het zichtbare, die jouw antenne opvangt via de wifi van de verbindingen. In het volgende hoofdstuk lees je meer over deze antenne.

Iedereen heeft zo'n antenne. Zo zitten mensen in elkaar. Het heeft niets met willen te maken, het hoeft ook niet getraind of ontwikkeld te worden. Het is er gewoon.

Soms zegt iemand dat zijn antenne het niet doet. Of uitstaat. Maar eigenlijk is het dan zo dat de antenne niet meer kan functioneren door de ervaringen in zijn leven, of doordat hij ooit besloten heeft dat het niet oké is om deze informatie te gebruiken.

**Je instinct vertelt je
dat er iets
aan de hand is.
Als jij daar
toestemming voor geeft.**

Je instinct gebruiken om informatie te krijgen is niet vrijblijvend. De voorwaarde is dat je bereid bent om alles te zien. Dat jij innerlijk accepteert dat alles wat er mogelijk is, oké is. Ook wat je niet wilt, waar je mogelijk last van gaat krijgen of wat tegengesteld lijkt aan wat je wilt bereiken. Als je dat niet doet dan isoleer je als het ware je antenne en pik je hooguit wat ruis op. Hoe dat precies zit, lees je bij de eerste wetmatigheid in het Bonus hoofdstuk.

Beweging
is natuurlijk,
en dus
kost
stilstand
energie.